

Синдикално U@P@D

ЛИСТ СИНДИКАТА ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ

Број 182 • децембар 2017 • Година XVII • Бесплатан примерак • www.sind-obr.org.rs

ISSN 1451-7574

- **Високо образовање и Студентски стандард у фокусу**
- **Регионални Округли сто посвећен колективном преговарању**
- **Дигиталне вештине и компетенције**
- **Новине у ЗОСОВ**
- **Законски оквири забране дискриминације**

Прође и овај децембар, који нас је, уместо у зиму, увео у нешто налик пролећу. Као да и временске прилике стварају инстант амбијент кад му време у свим нашим инстантима, а ни место није. Додуше, хајде да се баш и не жалимо на благу зиму, јер је она прошла била и превише ледена за наш медитерански укус.

Кад смо већ код тог “медитеранског укуса”, ваљда уз њега иде и опис медитеранског опуштеног просветног радника, који би “за она три сата што ради у учионици” хтео и плату, па богами, и повећање исте, “а родитељи онда морају да плаћају додатне часове”. Уосталом, неброје-

И тако,...

но пута су медији пренели ко на овом географском подручју ради.

Представници синдиката су за то време морали да се баве животним питањима становника нама важног дела брдовитог Балкана и, на пример, посебним колективним уговором за високо образовање, који више од две године није потписан упркос обављеном усаглашавању, па су на састанку 21. децембра, исказујући висок степен незадовољства, изричито захтевали од представника надлежног министарства да хитно затраже та два недостајућа мишљења министара рада и финансија.

Од напорног посла смо четири дана касније морали да одвојимо и помоћницу министра за Студентски стандард скромно тражећи само решење горућег проблема насталог повећањем минималне цене рада. Но, о томе опширније на странама овог броја “Синдикалног пера”.

Уместо да одседимо своја три сата у учионици и после терамо родитеље да нам плаћају приватне часове, ми смо наставили несавесно да трошимо наше слободно веме викендом и наш новац на едукацију, па смо се на Борском језеру окупиле са Јагодинцима, Зајечарцима и Боранима раз-

матрајући како да ојачамо регионалне капацитете Синдиката образовања Србије. То градиво смо неколико дана касније поно обрађивали у Студентском одмаралишту “Радојка Лакић” на Авали, али за потребе београдских синдикалних организација.

Одржали смо овог месеца и врло користан, а и врло запажен Округли сто регионалног карактера, на којем смо са колегама из суседства разматрали колективне уговоре за основне и средње школе: шта и како регулишу, које бенефите имају запослени, а које само чланови синдиката потписника колективних уговора. Искуство, показало се, врло корисно за све учеснике.

У другој половини новембра на снагу су ступили Закон о изменама и допунама закона о предшколском васпитању и образовању, Закон о изменама и допунама закона о основном образовању и васпитању, Закон о изменама и допунама закона о средњем образовању и васпитању, као и потпуно нови Закон о дуалном образовању. Већ у прошлом броју је наша правна саветница започела серијал осврта на ове законе, овог пута на Закон о изменама и допунама закона о средњем образовању и васпитању, док смо за наредни број оставили шири осврт на Закон о дуалном образовању.

Премда је у образовању запослен велики број жена, поготову у оном нижем, наше колегинице су и даље принуђене да воде борбу за потпуно једнак положај и третман у професији, какав имају колеге супротног пола. На последњим странама пишемо о законским оквирима забране дискриминације, од Устава, преко Закона о забрани дискриминације до Закона о равноправности полова.

Знак да наш рад није само пуко седење три сата у учионици, стигао је у виду Захвалнице из београдске Угостиољске школе, што смо и овековечили фотографијом коју с поносом стављамо на последњу - колорну страну.

ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ

*Свим колегицима и колегама
честитамо повођодниште и божићне
празнике и желимо угодан овај мали,
али заслужен предах!*

Р. С. Ш

Одржан састанак у Министарству просвете

У Министарству просвете, науке и технолошког развоја 25. децембра 2017. одржан је састанак због нагомиланих проблема у студентском стандарду.

Састанку су присуствовали председница СОС мр Валентина Илић, потпредседник др Дејан Мицковић, председник Одбора делатности ученичког и студентског стандарда Данијел Ђорђевић и правна саветница Николина Маљковић, док је испред Министарства састанку присуствовао министар Младен Шарчевић, помоћница министра за студентски стандард Марина Хасановић и Милош Благојевић.

Од министарства смо тражили хитно решавање највећег проблема у студентском стандарду: који је настао повећањем минималне цене рада, као и неједнаким повећањима цене рада за делатности у образовању у протекле две године. Иако више од 65% запослених у студентском стандарду прима минималну зарату, министарство није у могућности да прихвати предлог нашег синдиката да се цена рада у студентском стандарду изједначи са ценом рада у основном и средњем образовању и ученичком стандарду.

Министар је предложио иницирање састанка: на којем би присуствовали и представници Министарства финансија: како би се нашло прелазно решење за наведени проблем, а до ступања на снагу законских прописа којим би био трајно решен.

На састанку смо добили информацију да је за разлику од

2017. године исплата трошкова превоза, јубиларних награда и отпремнина обезбеђена из буџета РС за 2018. годину за све запо-

слене у ученичком и студентском стандарду на територији АП Војводине.

СОС

Са састанка Централне групе

Састанак Централне групе за праћење технолошких вишкова одржан је 18. децембра у Министарству просвете.

По подацима од пристиглим тог дана, остало је 2.858 технолошких вишкова. Од тог броја 254 колега са 100%, 588 са 50% и више, као и 2.211 са више од 10% норме. Непуних норми је 6.772. Од тог броја 1.215 са 50% и више, затима 4.379 са 10% и више.

За непуних месец дана збринуту је четрдесеторо људи или су узели социјални програм. Централна комисија се усагласила да до завршетка 2017. године треба одржати још један

састанак и тражити учешће министра просвете због одредбе

ЗОСОВ о статусу незбринутих људи у систему.

Р. С. П.

Регионални скуп о колективним уговорима

У Студентском одмаралишту "Радојка Лакић" на Авали одржан је 15. децембра Округли сто, на којем су учесницима представљени колективни уговори за основне и средње школе: шта и како регулишу, које бенефите имају запослени, а које само чланови синдиката потписника колективних уговора. Учесници Округлог стола били су представници синдиката образовања из земаља окружења, чланови преговарачких тимова Синдиката образовања Србије, Председништва Синдиката образовања Србије и Синдиката образовања Београда, а у име Министарства просвете, науке и технолошког развоја у раду је учествовао Милош Благојевић, задужен за сарадњу са синдикатима.

Први су резултате колективног преговарања у Црној Гори представили доајен синдикалног рада и председник тамошњег Синдиката просвете Звонко Павићевић и потпредседник те организације Предраг Ражнатовић. Потом су говорили председник Самосталног синдиката основног одгоја и образовања Федерације БиХ Селведин Шаторовић, па председник Синдиката средњег и високог образовања ФБиХ Ђевад Хаџић, а конкретна решења је детаљно изложио председник Синдиката образовања Кантона Сарајево Саудин Сивро. Колективни уговор у Македонији, који се примењује само на чланове синдиката, представили су председник СОНК Јаким Неделков и секретар Весна Неделковска. Главна решења и бенефите колективног уговора у Републици Српској су представили пред-

Постојећа решења и могућа унапређења - како побољшати бенефите за запослене у образовању

седник СОНК РС Драган Гњатић и правник Срђан Милетић. Достигнућа из важећег ПКУ за основне и средње школе и домове ученика у Србији представио је члан РО СОС Раде Ерцег, као и позиције синдиката образовања који учествују у управо за-

почетим преговорима о новом ПКУ.

Занимљива дискусија и бројна питања о томе шта је ко успео током дужег низа година да постигне у решењима за запослене у образовању и чланове синдиката, показала су да је ова тема

једна од најважнијих у синдикалном раду и да су стечена сазнања и искуства из земаља окружења могући подстицај и за наш преговарачки тим. Министарство просвете, као социјални партнер у овом процесу, такође би требало да има у виду и неке од могућности које могу да се примене у нашој ситуацији.

Један од закључака Округлог стола се односи на значај колективног преговарања, као круне синдикалног рада, а и на потребу наставка размене мишљења и искустава, као и заједничког деловања синдиката образовања у региону.

Б. ВИШНИЋ

Подстицаји за будући рад

Семинар за председнике синдикалих организација из Београда у оквиру пројекта “Јачање регионалних капацитета Синдиката образовања Србије” организован је 15. децембра у Студентском одмаралишту “Радојка Лакић” на Авали. У раду семинара учествовало је тридесеторо представника београдских синдикалних организација, који су се упознали са актуалним питањима у образовању и синдикалном раду, најновијим законским решењима која се одnose на положај запослених у образовању, а део семинара био

је посвећен јачању тимског рада и унапређењу вештина комуникације. Бројна питања и дискусије показале су заинтересованост учесника за теме о којима је било речи, а посебно је изражена потреба чешћег окупљања и размене искустава.

О програму рада за наредну годину и питањима којима ће се бави-

ти Градски одбор говорио је председник ГО Зоран Ивковић, који је истакао потребу интензивирања рада у синдикалним организацијама и већег учешћа у активностима које предузима наш синдикат.

Ово је била прилика и да се Градски одбор Синдиката образовања Београда захвали на досадашњем раду дугододишњој синдикалној активисткињи Радмили Лазић - Живанић, педагогу у барајевској Основној школи “Сима Марковић”, која је отишла у заслужену пензију.

Б. В.

Нова сазнања и нова искуства

У хотелу “Језеро” на Борском језеру, од 8. до 10. децембра 2017. године, одржан је семинар за представнике синдикалних организација из Поморавског округа - Регионалног центра Јагодина и Зајечарског и Борског округа, у оквиру пројекта “Јачање регионалних капацитета Синдиката образовања Србије”.

Више од 35 учесника је током рада семинара имало прилику да се међусобно упозна и размени искуства из синдикалног рада, да уче једни од других, а и да добију одговоре на бројна питања. У раду семинара учествовала је председница Синдиката образовања Србије Валентина Илић, која је учесницима изложила најважнија питања која се односе на положај запослених у образовању и актуелне активности у којима учествује наш синдикат.

Решења из новог Закона о основама система образовања и васпитања и Предлога закона о јавним службама изложила је правна саветница Николина

Малковић, а ту су била и бројна питања у вези са применом закона.

Посебно интересовање и бројне предлоге учесници семинара су припремили у вези са Посебним колективним уговором за основне и средње школе и домове ученика, о којем су започели преговори.

Поред редовних годишњих семинара РЦ Јагодина, који има развијен синдикални рад, ово је

по први пут била прилика да се сретну представници наших синдикалних организација из Борског и Зајечарског округа. Чланови Републичког одбора СОС Милован Станковић из Зајечара и Дејан Децановић из Бора су током рада у радним групама предочили проблеме са којима се сусрећу и припремили програмске активности за наредну годину.

Б. В.

Дигиталне вештине и компетенције наставника

Европа, у њеним оквирима за дигитализацију образовања, под овим појмом подразумева дигиталне и online вештине за наставнике средњих стручних школа.

Тим оквирима је дефинисано да наводно 70% наставника у Европи "препознаје" значај образовања уз помоћ дигиталних технологија (а не да га користи), док се са друге стране наводи да само 20 - 25% ученика тврди да има самоуверене и подржавајуће наставнике, како тврди ETF - Европска Тренинг Фондација, која је испред ЕУ задужена за развој стручног образовања у земљама кандидатима и партнерима ЕУ, па и код нас у Србији.

Препознавати значај таквог облика образовања и имати вештине за такав облик су немерљиви параметри. Сматрам да треба веровати ученицима, који увек искрено одговарају на питања, јер они виде оно што се стварно дешава. Дакле, од стотину наставника приближно 25% максимално користи ову врсту образовања. То је за наш стандард и опремљеност школа са дигиталном опремом за извођење наставе висок ниво, изузимајући веће и богатије урбане центре.

Лично верујем да је на територији целе Србије овај проценат и мањи за бар 10%. Можда и грешим због суда на основу личног искуства, јер радим у једној таквој школи, где се бар један месец раније мора заказати коришћење опреме, јер су за 19 одељења на располагању три лаптопа и два видео бима, од чега је један оправдано стално у кабинету за Машинске техничаре за компјутерско конструисање. Сличне ситуације сам заступао широм Србије посећујући школе по стручном основу или као синдикалаца.

Као предавач и даље кредом цртам шеме за термоенергетска постројења или илузорне цртеже мотора СУС, јер немам могућност да све то дигитално презентујем уз анимацију и дигиталне приказе било којег техничког решења. О паметним таблама да и не говорим, проценат је још нижи.

Но, свакако ћемо врло скоро добити ово или нешто слично као мерило којим ће нас још оцењивати и процењивати, па је боље да знамо шта нас још чека него да будемо неупућени за понижавајуће зараде.

ЕУ је дефинисала **три актера** у овом процесу и то **Школе /Провајдери/, Ученици /Грађани/ и Наставници /Едукатори/.**

Наставне професије се суочавају са брзом променом захтева у едукацији, која подразумева све шири скуп надлежности и обавеза. Свеprisутност дигиталних уређаја и дужност наставника да помогне ученицима, посебно захтевају да он постане дигитално образован. Оквир дигиталних компетенција има за циљ да наставници савладају и специфичне дигиталне компетенције. Оквир је усмерен ка наставницима (едукаторима) на свим нивоима образовања, од раног детињства до високог образовања и образовања одраслих, укључујући опште и стручно оспособљавање, образовање особа са посебним потребама, као и неформално учење. Циљ овог оквира је и да обезбеди општи референтни оквир за програмере модела Дигиталних компетенција, односно државе чланице, регионалне владе, националне и регионалне агенције, саме образовне институције и јавне или приватне установе за професионалне обуке.

Дигиталне компетенције за наставнике (едукаторе) се састоје из шест различитих области компетенција са укупно 22 компетенције.

1. Област - ПРОФЕСИОНАЛНО АНГАЖОВАЊЕ - односи се на професионално окружење и потребе за овим компетенцијама;

2. Област - ДИГИТАЛНИ ИЗВОРИ - фокусира се на изналажење извора, креирање и поделу истих;

3. Област - ПОДУЧАВАЊЕ И УЧЕЊЕ - односи се на управљање и организовање употребе дигиталних алата у настави и учењу;

4. Област - ОЦЕЊИВАЊЕ - односи се на унапређивање стратегије оцењивања на дигиталним алатима;

5. Област - ОСНАЖИВАЊЕ УЧЕНИКА - односи се на оснаживање ученика за коришћење дигиталних алата;

6. Област - СТВАРАЊЕ ДИГИТАЛНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА УЧЕНИКА - односи се управо на креирање дигиталних компетенција ученика.

Области **2 до 5** образују педагошко језгро оквира. Оне детаљно дефинишу компетенције наставника (едукатора) које треба да имају за подстицање ефикасне, инклузивне и иновативне стратегије учења коришћењем дигиталних алата.

Да би се подстакло ПРОФЕСИОНАЛНО (стручно) напредовање, предложено је да се за ниво стручности користе мотивациони дескриптори. Они могу бити мапирани на стручним нивоима које користи Заједнички европски оквир референци за је-

ПРЕГЛЕД СВИХ 22 ДИГИТАЛНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА НАСТАВНИКА (ЕДУКАТОРА):

зике (CEFR), у распону од А1 (Почетник) до Ц2 (Пионир). У принципу, важе следећа карактеризације:

(А1) ПОЧЕТНИЦИ - су они који су имали врло мало контакта са дигиталним алатима и потребна су им упутства да би проширили репертоар.

(А2) ИСТРАЖИВАЧИ - су они који су почели да користе дигиталне алате, али без свеобухватног и конзистентног приступа. Истраживачима треба увид у тај приступ и инспирација да прошире компетенције.

(Б1) ИНТЕГРАТОРИ - користе и експериментшу са дигиталним алатима за низ сврха у покушајима да схвате које Дигиталне стратегије најбоље раде и у којем контексту.

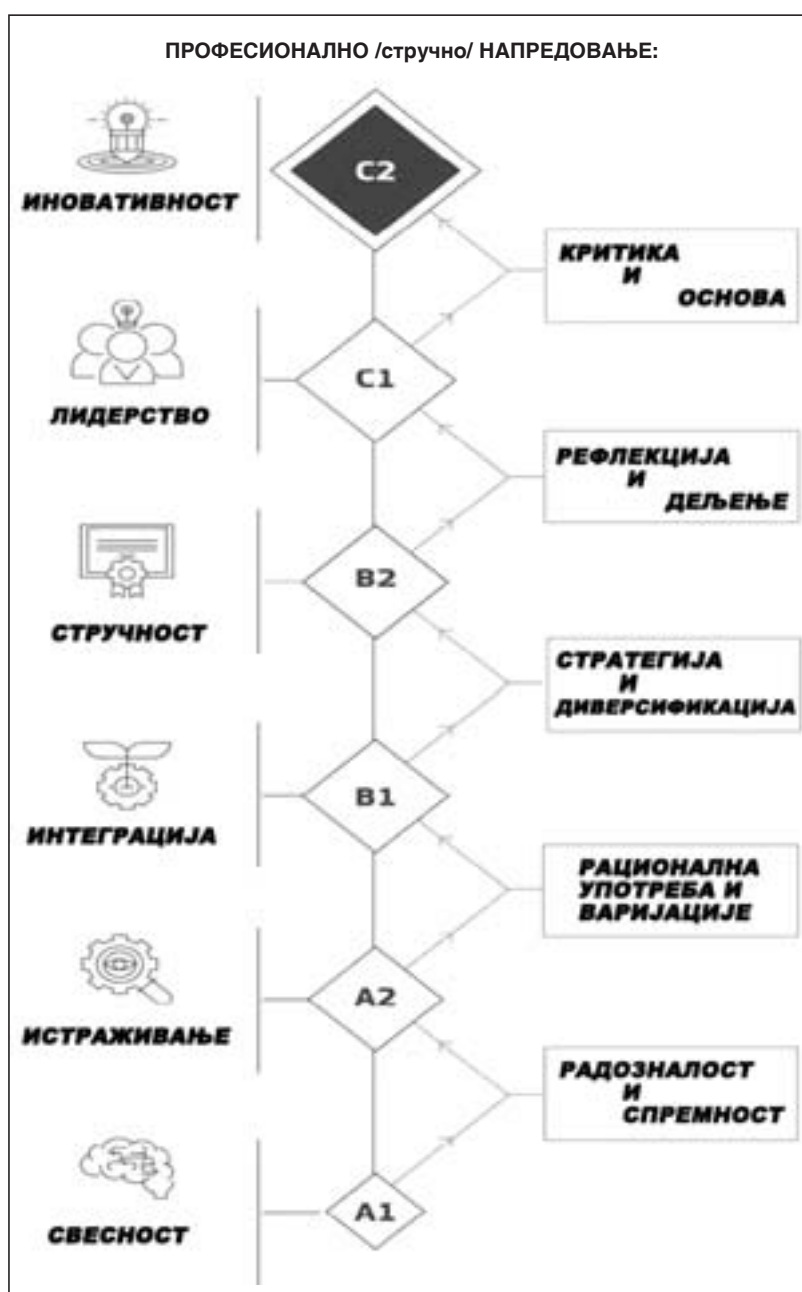
(Б2) СТРУЧЊАЦИ - користе низ дигиталних алата самоуверено, креативно и критички да побољшају своје професионалне активности. Они стално проширују свој репертоар пракси.

(Ц1) ЛИДЕРИ - владају широким репертоаром флексибилних, свеобухватних и ефикасних дигиталних стратегија. Они су извор инспирације за друге.

(Ц2) ПИОНИРИ (ИНОВАТОРИ) - доводе у питање адекватност савремених дигиталних и педагошких пракси, за које су и сами стручњаци. Они уводе иновације и представљају узор за млађе наставнике.

Извор:
<https://ec.europa.eu/jrc/digcompedu>

РАДЕ ЕРЦЕГ

Стручно образовање

Нови закони ступили на снагу (II део)

ZAKON

O SREDNJEM OBRAZOVANJU I VASPITANJU

У овом броју правимо осврт на Закон о изменама и допунама закона о средњем образовању и васпитању, објављен у "Службеном гласнику РС" бр. 101 од 10. новембра и ступио на снагу осам дана касније, 18. новембра 2017. године.

Средње образовање и васпитање

Новим Изменама и допунама овог закона извршене су следеће измене и допуне.

После члана 2 додат је члан 2а, који уређује међупредметне компетенције за крај средњег образовања.

У члану 5 додати су нови ставови 9 и 10, који гласе:

"Када се образовање стиче на језику националне мањине, страном језику или двојезично, учење српског језика је обавезно.

Образовно-васпитни рад за лице које користи знаковни језик, односно посебно писмо или друга техничка решења, може да се изводи на знаковном језику и помоћу средстава тог језика."

Промењен је и назив и садржина одредбе члана 6, уместо "наставни програми и планови" сада стоји "план и програм наставе и учења".

План и програм наставе и учења трогодишњег средњег стручног образовања садржи 30% општег и најмање 65% стручног образовања, а план и програм наставе и учења четворогодишњег стручног и уметничког образовања садржи 40% општег и најмање 55% стручног, односно уметничког образовања.

Додат је и члан 21а који гласи: "Наставник може у току школске године да део наставе проведе у одговарајућој средњој школи у иностранству, а на основу међународног уговора о размени и мобилности."

Промењен је и назив члана 24, тако да уместо "Модел центра" сада стоји "Модел установе" који прописује да установа која постигне изузетне резултате у образовном и васпитном раду може да стекне и

статус модел установе, а одлуку о додељивању овог статуса доноси министар.

У члану 26, који уређује облике образовно-васпитног рада додаје се нови став 4 који гласи:

"Ученик обавезно бира са листе изборних програма верску наставу или грађанско васпитање."

После члана 26, додат је нови члан 26а, који уређује дуално образовање. Дуално образовање је модел реализације у систему средњег стручног образовања и васпитања у којем се кроз теоријску наставу и вежбе у школи и учење кроз рад код послодавца, стичу, усавшавају и изграђују знања, вештине, способности и ставови у складу са стандардом квалификације и планом и програмом наставе и учења. Министарство у конкурсу за упис ученика у средњу школу информисе ученике и родитеље о школама и образовним профилима које остварују образовање по дуалном моделу.

Промењен је и назив члана 28. Закона, уместо "број и трајање часова", исти сада гласи "време које ученик проводи у школи". Промењен је број сати у односу на досадашњу одредбу члана 28. У гимназији ученик може да има до 27 сати обавезних предмета и изборних програма наставе недељно, у стручној и уметничкој школи до 28 сати, осим у школи која остварује програме балетског образовања, где ученик може да има до 34 сата.

У целом тексту Закона, уместо речи "старатељ", сада стоји "други законски заступник детета".

После члана 36, додат је члан 36а, који уређује упис кандидата по посебним условима.

У члану 40 који уређује статус редовног и ванредног ученика додат је нови став бр. 3 који гласи:

"Изузетно од става 1 овог члана, лице старије од 17 година које је претходне школске године завршило основну школу у трајању од осам година, може у наредној школској години уписати средњу школу у својству редовног ученика."

Такође је и у члану 47 Закона, а којим су прописане обавезе ученика, додат нови став који гласи:

"Родитељ, односно други законски заступник ученика из става 1. овог члана дужан је да у року од осам дана од дана изостанка ученика достави лекарско оправдање или други релевантни документ о оправданости изостанка."

Промењен је и члан 48 Закона који уређује оцењивање ученика, тако што су уведени појмови формативно и сумативно оцењивање. Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и,

по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.

Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.

Промењен је, такође, и члан 49, којим је уређено оцењивање ученика. У претходној одредби је било прописано да се ученик оцењује најмање три пута у току полугодишта, а сада стоји четири пута у току полугодишта, а изузетно ако је недељни фонд наставног предмета један час, ученик се оцењује два пута у току полугодишта.

У члану 50 Закона, који уређује у којим случајевима се ученик ослобађа од наставе физичког васпитања, додат је нови став који гласи:

"Ученицима са инвалидитетом се настава физичког васпитања прилагођава у складу са могућностима и врстом инвалидитета."

Код поправних испита, односно члана 56 Закона, за ученика који полаже поправни испит у августовском року, уведена је и обавеза да се организује припремна настава.

После члана 63 Закона додат је нови члан 63а, који уређује програм за стицање компетенција, односно да кандидат после завршеног трогодишњег средњег стручног образовања по дуалном моделу има право на полагање стручне матуре или опште матуре, уколико је савладао програм за стицање компетенција потребних према програму матуре.

Ово право кандидат стиче најмање две године после завршеног средњег образовања.

После члана 68 Закона додати су нови чланови, од 68а до 68в, који уређују интернационалну матуру, односно програм интернационалне матуре, право на полагање, као и јавне исправе интернационалне матуре. Програм интернационалне матуре је међународно верификован, општеобразовни доуниверзитетски програм који се остварује током средњег образовања најмање две године, а полаже се у складу са прописаним програмом, који сваке друге године доноси министар.

Код казних одредби за прекршај промењена је минимална новчана казна за одговорно лице, односно за директора, уместо досадашњих 5.000. динара, сада стоји 25.000, док је максимална новчана казна остала иста, односно до 100.000 динара.

/Наставак у наредном броју/

НИКОЛИНА МАЉКОВИЋ

Интеграција миграната и избеглица у образовање

Европска комисија - Одељење за запошљавање и друштвене послове одобрило је реализацију пројекта "Европски социјални партнери у образовању у промоцији ефикасне интеграције миграната и избеглица у образовање". Пројекат ће трајати две године - од 1. децембра 2017. до 30. новембра 2019. године. Носилац пројекта је Европски комитет синдиката образовања (ETUCE), а један од партнера у пројекту је и Синдикат образовања Србије, као једини синдикат образовања ван земаља Европске Уније.

Од пројектних активности за нашу земљу је планирана студија случаја, која ће се оквирно реализовати у септембру 2018. године.

Поред Србије, у пројекат су укључени синдикати образовања и послодавци у образовању из Шпаније, Белгије, Данске и Кипра. Чланови Саветодавног тела пројекта су из Данске, Белгије, Словеније, Кипра, Шпаније, Србије и Финске.

Основни разлози за покретање овог пројекта везани су за мигрантску кризу која већ дуго потреса Европу и читав свет, као и за неизвесну судбину милиона избеглица. Међу њима је и велики број деце, којима се ни у таквим ванредним околностима не сме ускратити једно од основних универзалних права, а то је право на образовање, без обзира да ли се ради о образовању у земљама њихове крајње дестинације или краћем или дужем боравку у транзитним земаљама, као што је Србија. У оквиру секторалног социјалног дијалога у образовању једна од важних тема у наредне две године биће интеграција избеглица и миграната у образовање и друштвено - економско окружење земаља домаћина широм Европе. Циљ је подршка просветним радницима у раду са мигрантима, укључујући континуирани професионални развој, те и да се по-

држи посвећеност социјалних партнера и олакша ефикасна интеграција миграната свих доба у образовне системе земаља домаћина. Неопходно је припремити образовне установе за успешну интеграцију ученика миграната у образовање, укључујући компетенције наставника и руководства школе.

Према подацима, готово трећина миграната су млади старости до 18 година. Квалитетно образовање треба да омогући једнаке шансе свима и да осигура инклузиван и одржив раст у ЕУ, а да се супротстави маргинализацији, дискриминацији и социјалној искључености оних који су са највише невоља, а то су највише млади мигрантског порекла. Квалитетно образовање треба да им потом омогући и укључивање у тржиште рада. Наравно да су сви свесни проблема или, како се то данас каже, изазова у реализацији ових захтева, јер нису увек гарантовани посебни аранжмани за ову

децу - почевши од предрасуда, социјалне искључености, недоступности образовања, недостатака одговарајућег образовања, слабих ресурса, засебних одељења за мигранте и др. Поред неодговарајућег приступа образовању, важно је истаћи пресудну улогу наставника и руководства школа - а њима недостаје педагошка припрема, финансијска и административна подршка и дугорочна помоћ.

Но, без обзира на многобројне препреке у свим земаљама су већ организовани облици подршке у којима активно учествују социјални партнери - представници послодавца и синдиката у образовању.

Пројектне активности су планиране за све земље учеснице, а то су оне које су имале масиван прилив избеглица од 2015. године и које треба да се припреме за изазове интеграције, а кроз размену искустава и праксе и стратегија у свим земаљама.

Б. В.

Новогодишњи шамар просветарима

Брнабић: "Нема повећања плате за оне који су три сата у учионици, па родитељи после деци плаћају приватне часове..."

Неколико дана уочи краја првог полугодишта премијерка Србије Ана Брнабић је у једној изјави за медије, која се односила на Закон о запосленима у јавним службама, упутила жесток шамар просветним радницима.

Упитана да ли ће Закон бити повучен као што траже поједини просветни синдикати, она је рекла да нема ништа неуставно у том закону.

- То је важан закон за реформу. Треба да се фокусирамо на каталог радних места, матрице на основу којих ће се одређивати платни разреди који ће омогућити да најбољи у просвети и здравству буду награђени - рекла је Ана Брнабић новинарима.

Она је додала да ће бити насављени разговори са представници-

ма запослених у просвети и здравству.

- Што се тиче запослених у јавним предузећима она нису обухваћена овим законом и то је једна од основних замерки синдиката у просвети - рекла је Брнабић и појаснила да запослени у јавним предузећима не могу бити обухваћени тим законом зато што јавна предузећа треба да се такмиче на тржишту, те држава не може да одређује њихове платне разреде.

Како је објаснила, вероватно да у оквиру буџета фонд за плате неће бити већи, само ће на други начин бити расподељен, односно, како је рекла, боље искоришћен.

- Тако се више неће причати о повећању плате од 10 одсто за све - и

оне који проводе 12 сати на послу и оне који проводе три сата у учионици, а родитељи онда морају да плаћају додатне часове - закључила је Брнабић.

ТАНЈУГ / БЛИЦ / РСП

Законски оквири забране дискриминације

Забрана дискриминације у позитивном законодавству Републике Србије прописана је, пре свега, Уставом Републике Србије, Законом о забрани дискриминације, као и Законом о равноправности полова. Поред наведених закона, посебне одредбе о забрани дискриминације могу се наћи и у Закону о раду, а и у Закону о основама система образовања и васпитања као "кровним" законом у установама образовања, као и у Закону о дуалном образовању.

У нацрту је и закон о родној равноправности, који прописује један посебан облик дискриминације, односно родно засновану дискриминацију, као и родну равноправност, а који би у скорије време требало да ступи на снагу.

УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Уставом Републике Србије, као највишим правним актом у хијерархији правних аката, прописана је забрана дискриминације у одредби члана 21.

Наведеном одредбом је прописано следеће:

Пред Уставом и законом сви су једнаки.

Свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације.

Забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било којем основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

ЗАКОН О ЗАБРАНИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Објављен је у "Службеном гласнику РС" бр. 22/2009 од 30. марта 2009. године.

Законом о забрани дискриминације уређени су забрана дискриминације, облици и случајеви дискриминација, као и сам поступак заштите од дискриминације.

Пре свега, да би уопште причали о дискриминацији, морамо прво да је дефинишемо.

Дискриминација означава свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лица или групе, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особинама, здравственом стању, инвалидитету, брачном или породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима.

ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

- **Непосредна дискриминација** постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства у истој или сличној ситуацији, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или су стављени у неповољнији положај, или би могли бити стављени у неповољнији положај

- **Посредна дискриминација** постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства, ставља у неповољнији положај, актом, радњом или пропуштањем које је привидно засновано на начелу једнакости и забране дискриминације, осим ако је то оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.

СУДСКА ЗАШТИТА

Свако лице које је повређено дискриминаторским поступањем има право да поднесе тужбу суду. Поступак је хитан.

Тужбом се може тражити:

1. Забрана извршења радње од које прети дискриминација, забрана даљег вршења радње дискриминације, односно забрана понављања радње дискриминације.

2. Утврђивање да је тужени дискриминаторски поступао према тужиоцу или другоме.

3. Извршење радње ради уклањања последица дискриминаторског поступања.

4. Накнада материјалне и нематеријалне штете.

5. Објављивање пресуде донете поводом неке од тужби из тачке 1 - 4.

ЗАКОН О РАВНОПРАВНОСТИ ПОЛОВА

Објављен је у "Службеном гласнику РС" бр. 104/2009 од 16. децембра 2009. године.

Један од најчешћих облика дискриминације јесте свакако дискриминација по основу пола и рода.

Овим законом је уређено стварање једнаких могућности остваривања права и обавеза, предузимање посебних мера за спречавање и отклањање дискриминације засноване на полу и роду и поступак правне заштите лица изложених дискриминацији.

Дискриминација

Дискриминација по основу пола је свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање које има за циљ или последицу да лицу или групи отежа, угрози, онемогући или негира признање, уживање или остваривање људских права и слобода у полтичкој, економској, друштвеној, културној, грађанској, породичној или другој области.

Дискриминацијом се сматра и ако се према лицу неоправдано поступа лошије него што се поступа према другоме, искључиво или углавном што је тражило или намерава да тражи правну заштиту од дискриминације или је понудило или намерава да понуди доказе о дискриминаторском понашању.

Појмови пол и род

Пол се односи на биолошке карактеристике лица, односно стиче се рођењем.

Род је појам који означава друштвено успостављене улоге, положаје и статусе жена и мушкараца у јавном и приватном животу, а из којих услед друштвених, културних и историјских разлика проистиче дискриминација заснована на биолошкој припадности одређеном полу.

РОДНА РАВНОПРАВНОСТ У НАЦРТУ ЗАКОНА

У процедури је доношење новог закона о родној равноправности, којим ће, ступањем на снагу, престати да важи Закон о равноправности полова.

Овај Закон не прописује само равноправност полова, већ прописује родну равноправност.

Поставља се питање, шта подразумева родна равноправност у смислу овог закона???

Родна равноправност подразумева равноправно учешће жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, равноправан положај и једнаке могућности за остваривање права и слобода и коришћење личних знања и способности за развој друштва, као и остваривање једнаке користи од резултата рада.

Родна равноправност остварује се, унапређује и развија спречавањем, сузбијањем и заштитом од родно засноване дискриминације и применом посебних мера у складу са овим законом.

Свако је дужан да поштује равноправност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, у складу са општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима, Уставом и законом, односно забрану неоправдане или посредне дискриминације по основу пола односно рода.

Такође, поставља се и питање, шта подразумева родна дискриминација у смислу овог закона???

Родно заснована дискриминација јесте свако разликовање, нејед-

нако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), на отворен или прикривен начин, у односу на лица или групе лица, као и чланове њихових породица, или њима блиска лица, засновано на полу односно роду, у политичком, образовном, економском, социјалном, културном, спортском, грађанском и другим подручјима друштвеног живота.

Родној дискриминацијом сматра се и неповољније поступање према другом лицу или групи лица, искључиво или углавном зато што су тражили, покренули или намеравали да покрену поступак за заштиту од родне дискриминације, понудили или намеравали да понуде доказе о родној дискриминацији, дали исказ пред надлежним органом и телом о случају родне дискриминације, упозорили јавност на случај такве дискриминације или пружили другу врсту подршке у покренутом поступку за заштиту од родне дискриминације.

Родној дискриминацијом сматра се и узнемиравање, сексуално узнемиравање и сексуално уцењивање, родно засновано насиље и насиље према женама, неједнако поступање на основу трудноће, породилског од-

суства, одсуства ради неге детета, одсуства ради посебне неге детета, као и подстицање другог лица на дискриминацију.

Нацрт закона о родној равноправности се тренутно налази на "дореди" у Министарству рада, јер представници Министарства рада сматрају да закон има проблем у "имплементацији",

те да су приличан број примедби дали синдикати и Унија послодаваца.

Након усаглашавања одредби закона са примедбама Министарства рада и осталих министарства, биће организована јавна расправа, затим ће Предлог закона бити упућен у Владу, а затим и у скупштинску процедуру.
Н. МАЉКОВИЋ

Простор за деловање и подршку женама у образовању

Једнака права жена и мушкараца законом су регулисана, а један од докумената је Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена. Ипак, та права не морају нужно да значе и једнак положај у друштву, што се и види, јер су жене и даље у лошијем положају у односу на мушкараце. Разлози за то су, углавном, породичне обавезе и брига о деци, традиционално васпитање и још много тога. Због тога је веома често ограничен и развој каријере или професионално усавршавање. Из свега овога проистиче потреба за одговарајућим мерама и активностима, које би допринеле изједначавању равноправности и отклањању директне или индиректне дискриминације жена, а истовремено ојачале процес њиховог укључивања у све области друштвеног живота.

Ако посматрамо образовање као делатност, видећемо да жене чине већину запослених у нижим разредима и предшколском образовању, док у вишим разредима има више присутних мушкараца. Све више жена заузима место у органима управљања, међу члановима синдиката, док их на местима, као носиоца функција, има мање.

Зато треба радити на оснаживању, превазилажењу предрасуда и

подстицању жена како би се охрабриле да прихвате одговорност вођења СО у установама где раде, а тиме развиле сопствене менаџерске и лидерске способности.

Категорије које најчешће указују потребу побољшања и унапређења женских људских права су:

- насиље према женама
- женско здравље
- образовање жена
- жене и економија
- учешће жена у одлучивању.

Са решавањем ових питања можемо очекивати боље позиције жена.

Наравно, многе од нас се често питају, "шта треба да урадим, да бих могла себи или побољшала свој положај у окружењу"?

Пре свега, морамо почети од себе:
- изучити вештине комуникације и постати асертивне (предузимљиве).

Како подићи самопуздање?

- јасно дефинисати осећање, поставити циљ и разрадити стратегију до циља

- изградити способност да кажете: "да" кад то желите и "не" кад то стварно мислите

- поставити јасне границе и бранити своју позицију

- оставити позитиван утисак на окружење и ширити емпатију

- превазићи стереотипе и предрасуде.

Ако мало више загледамо у суштину ствари, видећемо да има много простора за побољшање положаја жена у друштву и образовању.

Како:

- едукацијом о родној равноправности

- избегавањем примене двоструких стандарда за жене и мушкараце

- једнаком заступљеношћу на свим друштвеним нивоима

- слободом избора занимања на личним способностима, а не на половном идентитету

- професионалним развојем и унапређењем личних компетенција.

Тек тада се можемо надати да ћемо постати видљиве, имати прилику да равноправно одлучујемо и учествујемо у доношењу друштвених норми и стандарда.

Право сваке жене је:

- да напредује
- грешити и исприми грешку
- да "не зна" или "не разуме"
- да развија сопствену логику
- да се предомисли и да због тога не буде санкционисана.

Са овако развијеним вештинама, свака жена суочиће се са изазовима које нуди друштво.

БОЈАНА САВИЋ

**Синдикално
Перо**

БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ • Телефон: (011)32-33-229 • Тираж: 4000 • www.sind-obr.org.rs • Е-mail: obrazovanje@sindikats.rs • Графичка припрема: ДИМИТРИЈЕ ПАВЛОВИЋ • Штампана: СИГНЕТА - Београд

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд • Главни уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ • Уредник: САША ЛУКОВИЋ • Редакцијски колегијум:

CIP - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд 331.105.44(497.11)

СИНДИКАЛНО перо : лист Синдиката образовања Србије / главни уредник Валентина Илић. - Год. 1, бр. 1 (2001)- . - Београд : Синдикат образовања Србије, 2001- (Београд : Сигнета). - 30 цм Месечно. ISSN 1451-7574 = Синдикално перо COBISS.SR-ID 120073740

Сликом кроз СОС у децембру

